

Środowiskowy Dom Samopomocy
17-100 BIELSK PODLASKI
ul. Kazimierzowska 18/2
tel. 85 833 10 10

INFORMACJA Z DZIAŁALNOŚCI ŚRODOWISKOWEGO DOMU SAMOPOMOCY w BIELSKU PODLASKIM w 2020 roku.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim jest jednostką budżetową Gminy Miejskiej Bielsk Podlaski. Placówka funkcjonuje jako dzienny ośrodek wsparcia przeznaczony dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej, którą finansuje Wojewoda Podlaski ze środków budżetu państwa, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Zasięgiem działania ŚDS jest teren miasta Bielsk Podlaski. Istnienie jednak możliwość skierowania do placówki uczestników z terenu innych gmin. Jest to możliwe po podpisaniu porozumienia między organem prowadzącym ŚDS, czyli Gminą Miejską Bielsk Podlaski, a określoną inną gminą. W ten sposób zostały podpisane dwa porozumienia na przyjęcie uczestników spoza terenu Miasta Bielsk Podlaski:

- Porozumienie pomiędzy Gminą Bielsk Podlaski, a Miastem Bielsk Podlaski dnia 28.12.2016 r.
- Porozumienie pomiędzy Gminą Wyszki, a Miastem Bielsk Podlaski dnia 10.01.2020 r.

Środowiskowy Dom Samopomocy działa w oparciu o:

- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz.685 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. z 2020 r. poz. 249).

Uczestnikami ośrodka są osoby niepełnosprawne intelektualnie i przewlekle psychicznie chore, które z powodu swojej niepełnosprawności mają trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku społecznym, zaspokojeniu niezbędnych potrzeb czy przewyciężeniu trudnych sytuacji życiowych. Zadaniem Środowiskowego Domu Samopomocy jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników, niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Decyzję o skierowaniu określonej osoby do ŚDS podejmuje Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim na podstawie decyzji administracyjnej. Przed wydaniem decyzji niezbędne jest przygotowanie odpowiedniej dokumentacji, która uzasadnia potrzebę umieszczenia danej osoby w placówce. Dyrektor MOPS ustala również odpłatność za pobyt w placówce wydając decyzję w oparciu o stosowne przepisy, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej (art. 51b, ust. 1).

Osobami uprawnionymi do korzystania z usług Środowiskowych Domów Samopomocy są:

- osoby przewlekle psychicznie chore – Dom Typu A,
- osoby niepełnosprawne intelektualnie w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, jeżeli jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne – Dom Typu B,
- osoby wykazujące inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych – Dom Typu C,

- osoby ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością sprzężoną – Dom Typu D.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest elementem realizowanej w gminie strategii zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi oparcia społecznego. Pozwala im na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnienie się i integrację społeczną rozumianą jako możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Po zmianie Statutu od dnia 14.02.2020 r. ŚDS w Bielsku Podlaskim funkcjonuje jako Dom mieszany Typu ABC. Zmiana Statutu pozwoliła na rozszerzenie usług placówki o grupę C - osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Ponadto od 2018 r. z grupy B uczestników ŚDS, wyodrębniona została grupa osób ze spektrum autyzmu (1 osoba) oraz osoby z niepełnosprawnością sprzężoną (5 osób).

Do końca 2020 r. do placówki uczęszczało 27 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, w tym:

- 20 osób niepełnosprawnych intelektualnie – grupa „B”, w tym 5 osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz 1 osoba ze spektrum autyzmu,
- 7 osób przewlekłe psychicznie chorych (zaburzenia psychotyczne) nie wymagające leczenia szpitalnego - grupa „A”.

Wszystkie osoby były mieszkańcami Bielska Podlaskiego.

Ilość miejsc przeznaczonych uczestnikom ŚDS jest ograniczona, w chwili obecnej placówka dysponuje 30 miejscami. Określona ilość miejsc odpowiada obowiązującym standardom oraz normom ustalonym zgodnie z obowiązującymi przepisami. Warunki lokalowe, którymi obecnie dysponuje ŚDS, głównie powierzchnia budynku, w przeliczeniu na ilość uczestników pozwala na jednorazowe przyjęcie do placówki nie więcej niż 30 uczestników (wg standaryzacji jest to określone jako 1 osoba na 8 m²).

ŚDS funkcjonuje 8 godzin dziennie przez 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w każdy dzień roboczy. Pełnowymiarowy czas pracy pracowników wynosi 8 godzin dziennie (40 godzin tygodniowo). Pracownikom ŚDS nie przysługuje skrócony czas pracy ani też dodatkowe dni wolne od pracy (poza określonymi ustawowo) jak również przerwy w postaci ferii czy wakacji.

Do podstawowych zadań ŚDS należy:

- a) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia,
- b) wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi w przezwycięzeniu trudnych sytuacji życiowych oraz zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- c) dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez ich aktywne uczestnictwo w życiu publicznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz odpowiednie dostosowanie do ich zainteresowań i potrzeb.

ŚDS świadczy też usługi opiekuńcze i inne, w szczególności:

- a) stwarza odpowiednie warunki pobytu (posiada niezbędne pomieszczenia i sprzęt dostosowane do realizacji zadań w zakresie postępowania wspierająco - aktywizującego),
- b) daje możliwość spożycia gorącego posiłku,
- c) zapewnia niezbędną opiekę, w tym opiekę indywidualną w szczególności uczestnikom z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu,

- d) daje możliwość realizacji programu wspierająco – aktywizującego prowadzonego na rzecz uczestników ŚDS,
- e) zapewnia dostęp do kultury, rekreacji, wypoczynku oraz oświaty (wszelkie formy działalności kulturalno-oświatowej),
- f) zapewnia spokój i bezpieczeństwo w czasie pobytu w placówce,
- g) organizuje inne świadczenia stosownie do potrzeb uczestników i możliwości domu.

Proces terapeutyczny prowadzony w ośrodku, w głównej mierze wiąże się z realizacją celów wyznaczonych w programie wspierająco - aktywizującym, który opracowany jest przez zespół terapeutyczny funkcjonujący w placówce. Członkami zespołu są pracownicy merytoryczni świadczący usługi w Domu oraz dyrektor jednostki. Każdemu z uczestników ŚDS zespół opracowuje indywidualny plan postępowania wspierająco - aktywizującego. Pracownicy zespołu są odpowiedzialni za realizację tego programu oraz wypracowane efekty terapeutyczne. Systematycznie, raz na pół roku, zespół terapeutyczny dokonuje oceny efektów terapeutycznych i ewaluacji procesu postępowania wspierająco- aktywizującego. Celem takich obserwacji jest ocena efektów realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco - aktywizującego, a w następnej kolejności ich modyfikacja, o ile taka jest niezbędna. Po modyfikacji dostosowuje się program wspierająco-aktywizujący do danego uczestnika:

- a) dostosowanie do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych każdego z uczestników,
- b) uwzględnia się indywidualne zainteresowania i upodobania,
- c) formy zajęć i terapii prowadzonych w placówce dostosowuje się do umiejętności uczestników.

Program postępowania wspierająco – aktywizującego obejmuje:

1. Treningi umiejętności społecznych:

- trening samoobsługi i zaradności życiowej,
- trening kulinarny,
- trening higieniczny,
- trening budżetowy,
- trening umiejętności prowadzenia rozmowy,
- trening umiejętności spędzania wolnego czasu,
- trening samousprawniania i doskonalenia.

2. Terapię zajęciową plastyczną

3. Terapię zajęciową techniczną

4. Terapię zajęciową muzyczno-rytmiczną

5. Warsztat krawiecko - hafciarski

6. Zajęcia dydaktyczne

7. Terapię ruchową.

8. Inne:

- opiekę,
- wsparcie – współpracę z rodzinami,
- indywidualną opieką i wsparcie medyczne,
- internet, komputer – metodą otwierania się na świat.

Program wspierająco-aktywizujący jest realizowany zgodnie z:

- 1) Programem działania ośrodka – opracowanym dla gr. A
- 2) Programem działania ośrodka – opracowanym dla gr. B
- 3) Programem działania ośrodka - opracowanym dla gr. C
- 4) Programem działania ośrodka – opracowanym dla osób z elementami autyzmu oraz niepełnosprawnością sprzężoną.
- 5) Planem pracy ośrodka.

Programy działania, jak również plan pracy ośrodka, co roku są szczegółowo opracowywane przez dyrektora jednostki, akceptowane przez Wojewodę Podlaskiego –organ zlecający prowadzenie zadania oraz zatwierdzone przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski –organ prowadzący zadanie.

Realizacja postępowania wspierająco – aktywizującego.

Formy i efekty pracy terapeutycznej w ŚDS.

Postępowanie wspierająco - aktywizujące obejmuje takie formy terapii i zajęć, które polegają na utrwalaniu nabytych umiejętności, wyuczeniu się nowych umiejętności i zachowań oraz odtwarzaniu na nowo utraconych umiejętności.

Praca terapeutyczna w tym zakresie dotyczy głównie osób, które mają znaczne deficyty w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności osób przewlekłe psychicznie chorych. W okresie nasilenia choroby osoby te mają ogromne problemy w codziennym funkcjonowaniu. W tym czasie nie potrafią poradzić sobie w trudnych sytuacjach życiowych np. w załatwieniu pracy, formalności spraw urzędowych, bankowych, czy innych administracyjnych. Wówczas potrzebują dużego wsparcia, zrozumienia i pomocy ze strony innych osób. W fazie nawrotu choroby znamienne jest całkowity brak aktywności oraz wycofanie się z życia rodzinnego i społecznego.

W celu redukcji tych deficytów, prowadzony jest w ŚDS proces terapeutyczny, który polega na realizacji planów postępowania wspierająco - aktywizującego oraz dokładnej obserwacji efektów tego procesu. Jednym ze sposobów wsparcia terapeutycznego, w obszarze zaradności życiowej i samoobsługi jest terapia z zakresu treningów umiejętności społecznych.

Prowadzenie treningów umiejętności społecznych służy realizacji celów związanych z:

- osiągnięciem większej samodzielności i zaradności życiowej w zakresie podstawowych czynności związanych z codziennym funkcjonowaniem,
- usamodzielnieniem się w zakresie samoobsługi.

Formą zajęć, która w tym zakresie daje ogromną satysfakcję i radość uczestnikom z osiągniętych efektów oraz poziomu osiągnięcia samodzielności, jest trening umiejętności kulinarnych. Cieszy się on dużym zainteresowaniem ze względu na możliwość samodzielnego przygotowania prostych dań, czy samodzielnym dokonywaniu podstawowych zakupów. Taka forma terapii ma na celu głównie wypracowanie umiejętności uczestników do większej samodzielności i zaradności w

codziennym funkcjonowaniu. Uczestnicy uczą się przygotowania prostych posiłków i potraw w placówce, a następnie to doświadczenie przenoszą do pracy w domu.

Kolejnym treningiem w zakresie nabywania zaradności i samodzielności są treningi higieniczne, które z kolei uczą dbałości o higienę osobistą i estetyczny wygląd na co dzień. Wszystkie nabyte umiejętności nadal wymagają ciągłego utrwalania i systematycznej, regularnej pracy zespołu, wszystko po to aby efekty pracy terapeutycznej utrwały się na dłużej. Podczas tych treningów uczestnicy nabywają również wiedzę w zakresie zdrowego i higienicznego trybu życia oraz pogłębiają wiedzę na temat higieny zdrowia psychicznego. W zakresie treningów samoobsługi i zaradności życiowej wciąż utrwalamy podstawowe czynności związane z codziennym funkcjonowaniem: dbałość o ład i porządek, sprzątanie, utrwalanie umiejętności obsługi sprzętu AGD (pranie, odkurzanie, itp.). Regularnie proponujemy również inne różnorodne formy umiejętności spędzania wolnego czasu, które mają ogromne znaczenie dla właściwego funkcjonowania oraz zachowania w należytej formie zdrowia psychicznego i fizycznego. Dzięki tej formie zajęć uczestnicy rozwijają również swoje zainteresowania i hobby, które z kolei dają im dużo radości i satysfakcji osobistej.

1. Rodzaje treningów umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów.

Wszelkie formy treningów umiejętności interpersonalnych ukierunkowane są głównie na realizację celów związanych z pobudzaniem uczestników do większej aktywności i samodzielności (szczególnie uczestników z grupy A). Są to treningi umiejętności prowadzenia rozmowy, które dają możliwość dzielenia się swoimi problemami z osobami zaufanymi, poza tym pozwalają znaleźć właściwe rozwiązanie trudnych sytuacji i zdarzeń oraz udzielają odpowiedniego wsparcia i pozwalają odnaleźć się naszym uczestnikom w natłoku spraw urzędowych,

W zakresie zajęć dydaktycznych uczestnicy nabywają umiejętność wypełniania dokumentów urzędowych, dokonywania opłaty rachunków, wypełniania druków oraz składania dokumentów do odpowiednich instytucji i urzędów. Poprzez odpowiednią edukację w zakresie poruszania się komunikacją miejską oraz bezpiecznego korzystania z ulic i przejść, kolejne osoby nabierają większej samodzielności w zakresie poruszaniu się po mieście i samodzielnego pokonywania drogi z domu do placówki oraz powrotu,

Treningi umiejętności prowadzenia rozmowy pozwalają na dyskretne i umiejętne rozwiązywanie indywidualnych i osobistych problemów, którymi często uczestnicy dzielą się z osobami zaufanymi, w tym z pracownikiem socjalnym. Współpraca pracownika socjalnego ŚDS z ośrodkiem MOPS pozwala również na rozwiązywanie problemów, które często wykraczają poza zakres naszych kompetencji i możliwości. Ponadto współpraca z MOPS pozwala nam na dotarcie do kolejnych, nowych uczestników i podjęcie naszej współpracy z ich opiekunami oraz rodzinami,

W okresie pandemii związanej z zagrożeniem wirusem COVID-19, pracę z zakresu zajęć dydaktycznych prowadziliśmy również w formie zdalnej, czemu służyły regularnie przygotowywane przez terapeutów pakiety z materiałami terapeutycznymi, które były indywidualnie dostosowane do poziomu możliwości, predyspozycji oraz umiejętności poszczególnych uczestników ŚDS.

2. Rodzaje treningów umiejętności spędzania czasu wolnego.

Wielokierunkowy rozwój własnej osobowości jak również zainteresowań w zakresie umiejętności manualnych (plastyczno-technicznych), muzyki, filmu oraz rozwijania umiejętności gospodarowania wolnym czasem (książka, kino, teatr, literatura, poezja i inne) zapewniają treningi umiejętności spędzania wolnego czasu. Inną ze stosowanych form takich treningów są również zajęcia

związane z rozwijaniem własnych upodobań i zainteresowań realizowane podczas treningu samousprawniania i doskonalenia. Umożliwiają one rozwój zainteresowań muzyką, sportem, internetem, telewizją. Tym zajęciom są również podporządkowane regularne próby zespołu wokalnego ŚDS oraz hobbyistyczne wyszywanie techniką krzyżykową,

Umiejętność spędzania wolnego czasu, to również umiejętność korzystania z zasobów wiedzy internetowej- wyszukiwanie ulubionej muzyki, ciekawych programów, gier komputerowych, ale też wiedza na temat filmu czy literatury,

Kolejną formą spędzania wolnego czasu są też zajęcia dydaktyczne z zakresu rozwiązywania rebusów i krzyżówek, ale także gier dydaktycznych czy układania puzzli,

Najbardziej relaksującą formą spędzania wolnego czasu jest korzystanie z kącika doświadczenia świata, który daje możliwość doświadczenia świata różnymi zmysłami (światło, dźwięk, kolor) i doskonale wpływa na obniżenie napięcia emocjonalnego i wewnętrzne wyciszenie, a przy tym daje dużo satysfakcji i radości – pozytywnych emocji, uczestnikom tej formy zajęć.

3. Poradnictwo psychologiczne.

Poradnictwo psychologiczne, w przypadku naszej placówki jest realizowane jako forma zatrudnienia psychologa na umowę cywilno - prawną. Psycholog swoim wsparciem służy uczestnikom, ale też w razie potrzeby ich rodzinom i opiekunom. Psycholog ma swoje dyżury w placówce ustalone wg. naszych potrzeb w określone dni tygodnia. Ponadto nasi uczestnicy mogą korzystać z innej formy poradnictwa psychologicznego, która z kolei polega na wykorzystaniu możliwości konsultacji i usług psychologicznych w Poradni Zdrowia Psychologicznego, z którą nasza placówka współpracuje. Większość naszych uczestników jest pacjentami tej poradni. W sytuacji naszego ośrodka jest to tyle wygodne, że jako instytucja zajmująca się osobami niepełnosprawnymi z zaburzeniami psychicznymi, współpracujemy zarówno z psychologami jak też lekarzami psychiatrii zatrudnionymi w Poradni Zdrowia Psychicznego.

4. Realizacja pomocy w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych.

Ze względu na lokalizację Niepublicznej Poradni Zdrowia w bezpośrednim sąsiedztwie naszej placówki, uczestnicy ŚDS mają ułatwiony dostęp i kontakt z lekarzami wielu specjalizacji. Współpracę ŚDS z Niepubliczną Poradnią Zdrowia w zakresie usług zdrowotnych na rzecz naszych uczestników, prowadzimy już od wielu lat. Regularnie współpracujemy z Ogólną Poradnią Zdrowia, z Poradnią Cukrzycową lub inną w zależności od potrzeb uczestników. Taka lokalizacja pozwala nam na bliższy kontakt i łatwiejszy dostęp do usług medycznych związanych z poradnictwem i leczeniem uczestników naszej placówki. Higienistka – opiekun, zatrudniona w ŚDS regularnie, lub wg potrzeb umawia wizyty lekarskie, konsultuje wyniki oraz stan zdrowia lub niepokojące objawy naszych uczestników. Taka sytuacja pozwala na monitorowanie stanu zdrowia uczestników i odpowiednią reakcją w sytuacjach kryzysowych (szczególnie u osób z zaburzeniami psychicznymi). W ramach współpracy ze służbą zdrowia, higienistka regularnie sprawdza i nadzoruje stan zdrowia uczestników nie tylko psychiczny, ale także fizyczny. Ponadto prowadzi bieżącą obserwację podstawowych parametrów życiowych (ciśnienie, waga, poziom cukru itp.) i konsultuje je na bieżąco z lekarzami specjalizującymi się w określonej dziedzinie zdrowia.

5. Realizacja pomocy w załatwianiu spraw urzędowych.

Uczestnicy ŚDS zawsze i w każdym momencie mogą zwrócić się ze swoimi problemami do pracowników placówki: instruktora, terapeuty, pedagoga, opiekuna czy dyrektora. Pracownicy

natomiast są otwarci na każdą formę wsparcia jakiej oczekują uczestnicy. W zależności od ich potrzeb oraz sytuacji życiowej. Bywa jednak, że sytuacja jest na tyle trudna i skomplikowana, że szukamy wsparcia lub informacji wśród innych instytucji, stosownie do zaistniałej sytuacji i wynikających z tego potrzeb. Wówczas bezcenna okazuje się wiedza, kompetencje ale także empatia pracowników tych instytucji. Najczęściej dotyczy to problemów związanych z załatwianiem spraw w urzędach: gminy, miasta, spraw bankowych, spółdzielni mieszkaniowej oraz spraw związanych z płatnościami, pozyskiwaniem zasiłków, zaświadczeń ZUS i innych. Wówczas najczęściej domownik otrzymuje wsparcie ze strony pracownika socjalnego ŚDS. Nigdy jednak, nie pozostawiamy naszych uczestników lub ich rodzin samym sobie z określonym problemem. Często również zwracamy się o pomoc i wsparcie do pracowników MOPS, jeżeli w określonej sprawie posiadają oni większe kompetencje czy możliwości i potrafią pomóc lub wskazać odpowiednie rozwiązanie określonego problemu lub sprawy.

6. Realizacja niezbędnej opieki.

Podstawową usługą, którą każdy uczestnik ŚDS ma zagwarantowaną ze strony personelu domu, jest opieka i bezpieczeństwo w czasie pobytu w placówce oraz w innych formach zajęć organizowanych poza nią. Członkowie zespołu wspierająco-aktywizującego, którzy prowadzą określone zajęcia terapeutyczne, mają równocześnie w zakresie swoich podstawowych obowiązków zagwarantować wszystkim uczestnikom odpowiednią opiekę i bezpieczeństwo. Ponadto uczestnikom z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu, ze względu na potrzeby wynikające z ich stanu zdrowia (nadmiernego pobudzenia, epilepsji czy autoagresji) zapewniamy indywidualną opiekę (karmienie, toaleta, bezpieczeństwo). Wszyscy uczestnicy mają też zapewnioną opiekę medyczną ze strony higienistki – opiekuna. Ogólną opiekę, wsparcie oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów, jak również opiekę indywidualną zapewnia pracownik socjalny, który równocześnie współpracuje z rodzinami uczestników, z którymi wymienia się własnymi uwagami i spostrzeżeniami dotyczącymi ich dzieci i podopiecznych.

7. Realizacja terapii ruchowej.

Terapię ruchową prowadzi terapeuta z odpowiednim przygotowaniem zawodowym w tym zakresie. Ćwiczenia i zajęcia ruchowe z uczestnikami ŚDS są prowadzone regularnie, po 2 godz. dziennie, w sali ćwiczeń. Sala wyposażona jest w odpowiedni sprzęt sportowo- rekreacyjny, rehabilitacyjny i pozostały sprzęt do ćwiczeń. Proces standaryzacji placówki pozwolił na sukcesywne i regularne doposażanie sali w profesjonalny sprzęt. Zajęcia z zakresu terapii ruchowej są jednym z elementów realizacji naszego postępowania wspierająco-aktywizującego. Ponadto w zakresie zajęć ruchowych nasi domownicy korzystają z zabiegów masażu leczniczych oraz masażu relaksacyjnych wykorzystując zakupiony w tym celu fotel masujący oraz masażery do ciała. Dzięki dużej różnorodności sprzętu uczestnicy mają możliwość wyboru odpowiedniej formy aktywności ruchowo-oddechowo-wyciszającej (uwzględniając predyspozycje, możliwości i stan zdrowia uczestników). Zajęcia o charakterze sportowo-ruchowo-relaksacyjnym są doskonałą formą relaksacyjną. Wyciszają i motywują do działania, pozytywnie wpływają na wyrównanie nastroju, a osiągnięte wyniki i poprawa stanu zdrowia nie tylko fizycznego, ale także psychicznego, motywuje i zachęca do dalszej pracy.

8. Realizacja wyżywienia.

Posiłki naszym uczestnikom zapewniamy w ramach zadań własnych gminy. Decyzje wydaje MOPS, a koszt ich zakupu jest pokrywany ze środków gminy. Poziom odpłatności uczestników za posiłki jest zróżnicowany w zależności od kryterium dochodowego. Posiłki do 13.03.2020 r. były zakupywane w stołówce szkolnej i dowożone do placówki. Wiele się zmieniło po 13.03.2020 r. po

ogłoszeniu pandemii i zawieszeniu działalności ŚDS na rzecz uczestników. Odmrażanie działalności ŚDS nastąpiło 26 maja. Od tego momentu zgodnie z zaleceniami reżimu sanitarnego byliśmy zobowiązani zakupywać posiłki w formie cateringu. W związku z powyższym, zmieniliśmy dostawcę posiłków i do chwili obecnej korzystamy z posiłków zakupywanych w formie cateringu. Posiłki nadal wydajemy w naszej stołówce z zachowaniem wszelkich norm higienicznych oraz zasad reżimu sanitarnego, głównie związanych z dystansem i dezynfekcją. Zajęcia z zakresu treningów kulinarnych, które dotychczas służyły realizacji zadań terapeutycznych i były wspomagającą formą realizacji wyżywienia, na czas pandemii zostały całkowicie zawieszane, zgodnie z rekomendacją Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

9. Inne usługi.

Do dyspozycji uczestników naszego domu mamy pomieszczenie zaadoptowane jako kącik komputerowy, który wyposażyliśmy w odpowiedni sprzęt komputerowy oraz inne urządzenia informatyczne. W ramach zajęć z zakresu kącika komputerowego wzbogacamy także inne formy terapii i zajęć, w tym: zajęcia dydaktyczne, treningi samoobsługi, trening umiejętności spędzania wolnego czasu, trening samousprawniania i doskonalenia. Taka forma zajęć daje też uczestnikom możliwość pozyskania umiejętności posługiwania się edytorem tekstów, korzystania z zasobów wiedzy internetowej (rozwijaniem zainteresowań i pozyskaniem niezbędnej wiedzy, jak również umiejętnością spędzania wolnego czasu).

Opieka medyczna.

Opieka medyczna obejmuje: pierwszą pomoc, nadzorowanie podawania leków, motywowanie do systematycznych badań laboratoryjnych i specjalistycznych, wizyty u lekarzy, pogadanki tematyczne, dokonywanie pomiarów podstawowych parametrów życiowych, współpracę z rodziną, współpracę z Poradnią Zdrowia Psychicznego, Ogólną Poradnią Zdrowia, Poradnią Diabetologiczną, wszystkie te czynności są w zakresie obowiązków higienistki z funkcją opiekuna, która ponadto prowadzi treningi higieniczne na rzecz uczestników domu.

Wsparcie.

Wsparciem określamy całokształt działań, które pobudzają uczestników ŚDS do wszelkiej aktywności społecznej oraz utrzymania kontaktów z rodziną i przyjaciółmi. Wszystko po to aby osobę chorą jak najdłużej utrzymać w jej naturalnym środowisku społecznym i rodzinnym, a dzięki temu jak najdłużej unikać hospitalizacji. Wsparcie uwzględnia ponadto, partnerską radę i pomoc w sprawach związanych ze współżyciem społecznym, wykorzystaniem posiadanych i nabytych umiejętności w usamodzielnieniu się. Wsparcie, w głównej mierze dotyczy organizowania różnych form pomocy uczestnikom i ich rodzinom m.in. pośredniczenia w załatwianiu spraw urzędowych, reprezentowania w instytucjach itp. Należy jednak pamiętać, że nie zawsze długotrwała i żmudna praca terapeutyczna, czy wsparcie przynosi zamierzone efekty, takie które nas satysfakcjonują. Jednak, nawet najmniejszy sukces, wskazuje nam właściwy kierunek działania i mobilizuje do jeszcze większej aktywności i wysiłku, dla osiągnięcia kolejnych nawet niewielkich postępów, które ułatwią życie naszym domownikom. Specyficzną formą wsparcia w okresie pandemii był zdalny kontakt z uczestnikami i rodzinami, zdalna praca terapeutyczna oraz monitorowanie sytuacji i zdrowia naszych podopiecznych, telefonicznie lub w razie pilnej potrzeby czy sytuacji, jako wizyta w domu.

Kadra ŚDS

W 2020 r. w Środowiskowym Domu Samopomocy zatrudnionych było 10 osób w łącznym wymiarze 8,75 etatów:

- 8 osób w pełnym wymiarze czasu pracy (8 etatów),
- 2 osób w niepełnym wymiarze czasu pracy (0,75 etatu).

Wszyscy pracownicy posiadają wieloletni staż pracy z osobami niepełnosprawnymi, wymagany również ze względu na standaryzację naszych placówek.

Poziom zatrudnienia pracowników jest adekwatny do zachowania współczynnika zatrudnienia obowiązującego w placówkach ŚDS w przeliczeniu na ilość miejsc przeznaczonych uczestnikom, który określono zarządzeniem w sprawie środowiskowych domów samopomocy, w wymiarze:

- co najmniej 1 etat - na 7 osób chorych psychicznie,
- co najmniej 1 etat - na 5 osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- co najmniej 1 etat – na 3 osoby ze spektrum autyzmu.

Struktura organizacyjna ŚDS

- 1) Dyrektor jednostki;
- 2) Pracownicy działalności opiekuńczo-terapeutycznej:
 - a) terapeuta,
 - b) opiekun,
 - c) pracownik socjalny,
 - d) instruktor ds. kulturalno – oświatowych,
- 3) Pracownicy działalności administracyjnej:
 - a) główny księgowy,
- 4) Pracownicy gospodarczy:
 - a) konserwator.

Kwalifikacje pracowników:

a) 4 osoby posiadają wykształcenie wyższe w tym:

- 1 osoba, wykształcenie wyższe magisterskie techniczne, dodatkowo specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej,
- 1 osoba, wykształcenie wyższe magisterskie pedagogiczne ze specjalnością z zakresu pedagogiki terapeutycznej,
- 1 osoba, wykształcenie wyższe magisterskie pedagogiczne ze specjalnością z zakresu pedagogiki kulturalno-oświatowej,
- 1 osoba, wyższe studia magisterskie AWF ze specjalizacją z zakresu gimnastyki korekcyjnej,

b) 4 osoby posiadają ukończone studium:

- 1 osoba, Studium Pracowników Socjalnych,
- 1 osoba, Studium Pedagogiczne,
- 1 osoba, Studium Informatyczne - technik informatyk oraz Studium Asystentek Stomatologicznych – specjalizacja higienistka,

c) 2 osoby posiadają wykształcenie średnie ogólnokształcące i zawodowe.

Działania Środowiskowego Domu Samopomocy zrealizowane w 2020 r.:

Do czasu pandemii, nasi domownicy co roku uczestniczyli w licznych prezentacjach i przeglądach artystycznych osób niepełnosprawnych, podczas których chętnie prezentowali swoje umiejętności w środowisku lokalnym, jak również poza terenem naszego miasta. W ubiegłym roku od czasu ogłoszenia pandemii, takiej możliwości prezentacji zostaliśmy pozbawieni. Tymczasem weszły

nowe możliwości prezentowania ich umiejętności w formie zdalnej on-line. Takie przedsięwzięcia nie byłyby możliwe, gdyby nie współczesne możliwości techniczne i chęci zaangażowania wszelkich sił i środków, aby tę barierę techniczną pokonać i wejść w nową formę kontaktów i tak już mocno ograniczonych przez pandemię. We współpracy z innymi ośrodkami, instytucjami i placówkami, zaprezentowaliśmy umiejętności domowników oraz efekty naszej pracy terapeutycznej w zakresie zajęć dydaktycznych, muzycznych czy umiejętności artystycznych w formie przygotowania prezentacji on-line. Pomimo trudnej pracy terapeutycznej, w warunkach reżimu sanitarnego, udało nam się również zorganizować inne formy aktywności i przyjemności na rzecz uczestników ŚDS.

Przedsięwzięcia z udziałem uczestników ŚDS w 2020 r.

- Bal Karnawałowy – maskowy (31.01.2020 r.), zorganizowany w placówce w formie zabawy karnawałowej z poczęstunkiem, konkursami i nagrodami,
- Walentynki w ŚDS (14.02.2020 r.) - wspólny poczęstunek, zabawa z karaoke, konkursy tańca z nagrodami,
- Tłusty czwartek (20.02.2020 r.) - dla zachowania zwyczajów i tradycji, związanych z tym dniem, przygotowaliśmy w pracowni kulinarnej pączki, które wspólnie degustowaliśmy w tym dniu przy kawie i herbatce,
- Kino - wyjazd do Białegostoku (26.02.2020 r.) - w tym dniu zorganizowaliśmy wspólny wyjazd do kina (zaprosiliśmy też rodziców) w połączeniu z wycieczką i posiłkiem w Pomigaczach – Majątek Howieny,
- Wigilia w ŚDS (21.12.2020 r.) - ze względu na zachowanie zasad reżimu sanitarnego, poczęstunek wigilijny został przygotowany w postaci indywidualnych pakietów potraw wigilijnych, była też wspólna modlitwa oraz tradycyjne śpiewanie kołęd.

Prezentacje artystyczne w 2020 r.

Pomimo trudnej pracy terapeutycznej, w warunkach reżimu sanitarnego, przygotowaliśmy w wykonaniu naszych uczestników 3 prezentacje artystyczne w formie on-line:

- VII Przegląd Twórczości Artystycznej Środowiskowych Domów Samopomocy woj. podlaskiego „Bliżej Siebie” (16.10.2020 r.), zorganizowany przez ŚDS w Hajnówce, zaprezentowaliśmy taniec DISKO z bogatą aranżacją,
- „Jan Paweł II w wierszu i piosence” (04.12.2020 r.) zorganizowany przez Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim, uczestnicy ŚDS przygotowali prezentację słowno-muzyczną , za wykonanie której otrzymaliśmy nagrodę główną i I miejsce w konkursie,
- XI Konkurs Tańca „Baw się i tańcz” (07.12.2020 r.), zorganizowany przez Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim, uczestnicy ŚDS zaprezentowali się w wykonaniu tańca hinduskiego.

Ponadto:

- podtrzymywaliśmy współpracę z mediami lokalnymi z Telewizją Podlaskie i TV Hajnówka, udzieliliśmy wywiadu w zakresie funkcjonowania naszej placówki w warunkach reżimu sanitarnego w czasie pandemii (formy usług, praca zdalna, współpraca z rodzinami, stosowane metody bezpieczeństwa w warunkach reżimu sanitarnego w placówce),
- podtrzymywaliśmy pracę zdalną w okresie wstrzymania działalności ŚDS na rzecz uczestników placówki, udzielaliśmy wsparcia uczestnikom, kontynuowaliśmy pracę terapeutyczną w formie zdalnej,

- pozyskaliśmy na rzecz uczestników rekompensaty finansowe za czas postoju działalności ŚDS ze środków PFRON w ramach Modułu III (pozyskaliśmy czterokrotną rekompensatę po 500 zł), pozyskane środki pozwoliły na zasilenie budżetów uczestników na czas pandemii.

Inne usługi prowadzone na rzecz uczestników ŚDS w 2020 r.

Kontynuowaliśmy indywidualną rehabilitację na rzecz uczestników z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu (łącznie 6 osób). Ta forma wsparcia realizowana była do 13 marca 2020r. - zakupiono usługi rehabilitacyjne, które zostały sfinansowane z dodatkowych środków celowych w ramach realizacji ustawy „Za Życiem” – masaże lecznicze oraz inne zabiegi rehabilitacyjne w zależności od indywidualnych potrzeb uczestników.

Warsztaty plastyczne – to forma pracy terapeutycznej prowadzona jako indywidualne zajęcia interaktywne na rzecz uczestników ŚDS (w tym osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu), tę usługę zakupiono jako umowę cywilno - prawną wspomagającą terapię zajęciową plastyczną, natomiast jej koszt pokryto ze środków przeznaczonych na realizację ustawy „Za Życiem”.

Zajęcia o charakterze religijnym prowadzone w ŚDS. W tym procesie ogromną rolę pełni od wielu lat zarówno kościół katolicki, jak też kościół prawosławny. Przedstawiciele duchowni obydwu kościołów od wielu lat duchowo wspierają naszą placówkę, dzięki temu ubogacają sferę duchową uczestników ŚDS i stanowią bardzo istotny element rozwoju ich osobowości. Takie spotkania mają też bardzo istotny i znaczący wpływ na zachowanie w odpowiedniej formie ich sfery emocjonalnej oraz duchowej. Niestety, czas pandemii i praca naszego ośrodka w warunkach reżimu sanitarnego mocno ograniczyły nasze kontakty, co też emocjonalnie odczuli nasi domownicy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim, poprzez swoje działania wywiera istotny wpływ na kształtowanie świadomości społecznej, szczególnie związanej z postrzeganiem osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi w środowisku lokalnym. Wszelkie podejmowane przez nas działania wciąż mają służyć przełamywaniu barier związanych z postrzeganiem tych osób, nie tylko w ich najbliższym środowisku, ale także poza nim. Realizując nasze podstawowe cele i zadania, dajemy osobom niepełnosprawnym szansę na zaprezentowanie własnych możliwości i umiejętności. Poprzez aktywne uczestnictwo w życiu publicznym, kulturalnym oraz artystycznym. dążymy do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.

Znaczącą rolę w realizacji tego przedsięwzięcia, odgrywa szeroko rozumiana współpraca ŚDS z różnymi podmiotami zaangażowanymi w działalność na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych. W związku z powyższym, nadal kontynuujemy i rozwijamy współpracę ze Środowiskowymi Domami Samopomocy w woj. podlaskim, Zespołem Szkół Specjalnych w Bielsku Podlaskim, Warsztatami Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej w Bielsku Podlaskim, młodzieżą szkolną i wolontariatem, z organizacjami pozarządowymi, samorządami lokalnymi, ogólnopolskimi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Formy współpracy ŚDS w 2020 roku:

1	rodzina, opiekunowie	Powadzimy regularną współpracę z opiekunami oraz rodzinami naszych uczestników. Współpraca z rodziną jest niezbędnym elementem procesu realizacji programu wspierająco-aktywizującego. Pracownicy ŚDS, rodziny i opiekunowie stanowią swoistą grupę wsparcia i samopomocy, która pozwala na właściwą integrację oraz współuczestnictwo rodzin i
---	----------------------	---

		<p>opiekunów w życiu domu. Wspólnie organizujemy i uczestniczymy w wielu przedsięwzięciach integracyjnych organizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych. Współpraca taka prowadzona jest głównie w zakresie wspierania uczestników w pokonywaniu trudności wynikających z ich niezaradności życiowej, ewentualnie w zakresie niezaradności ich rodzin. W ramach współpracy z pracownikami MOPS podejmujemy wspólne działania ukierunkowane na pozyskanie nowych uczestników i współpracę z kolejnymi rodzinami, które potrzebują wsparcia lub pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych (w szczególności osób z zaburzeniami psychicznymi). Czas pandemii w znacznym stopniu wpłynął na ograniczenie takich relacji, w związku z tym poszukiwaliśmy nowych możliwości kontaktów i współpracy w warunkach reżimu sanitarnego. Nadal jednak, choć w formie zdalnej czy kontaktów telefonicznych monitorowaliśmy sytuację ogólną, finansową czy zdrowotną naszych uczestników, aby w tym trudnym dla nas wszystkich czasie wiedzieli że mogą na nas liczyć. W ten sposób pracowaliśmy podczas zawieszenia działalności ŚDS.</p>
2.	<p>ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie</p>	<p>Współpraca z ośrodkiem MOPS umożliwia nam rozeznanie oraz dotarcie do rodzin osób z problemem zdrowia psychicznego. W ramach wzajemnej współpracy możemy im zaoferować usługi oraz formy wsparcia prowadzone w ŚDS. Współpraca z MOPS pozwala również zorganizować naszym uczestnikom formy wsparcia w zależności od ich możliwości i określonych potrzeb, którymi ta instytucja dysponuje. Na rzecz osób niepełnosprawnych współpracujemy również z innymi instytucjami pomocowymi, które umożliwiają osobom niepełnosprawnym wsparcie finansowe ewentualnie wsparcie w postaci materialnej czy rzeczowej. W sytuacji wielu uczestników naszej placówki jest to na tyle istotna pomoc, że ułatwia ich codzienne funkcjonowanie oraz zapewnia byt, szczególnie osobom najbardziej potrzebującym. ŚDS poprzez swoje działania promuje wszelkie działania w zakresie polityki społecznej, szczególnie działań zmierzających do likwidacji barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Współpraca naszej jednostki z PCPR to głównie pomoc i wsparcie ze środków PFRON, na rzecz uczestników placówki. W okresie zawieszenia działalności ŚDS w czasie pandemii, na rzecz każdego z uczestników, pomogliśmy w przygotowaniu dokumentacji, celem pozyskania dotacji – rekompensaty, związanej z postojem w działalności naszej placówki z Modułu III (czterokrotnie po 500 zł /osobę). Dzięki współpracy z PCPR co 2 lata mamy możliwość pozyskania dotacji z PFRON w zakresie organizacji turnusu rehabilitacyjnego na rzecz uczestników ŚDS oraz ich opiekunów. Z tego dofinansowania nasi uczestnicy i ich opiekunowie dotychczas regularnie korzystali przez wiele lat. Współuczestniczymy również w realizacji projektów finansowanych ze środków PFRON.</p>

3.	poradnie zdrowia psychicznego, szpital psychiatryczny, inne zakłady opieki zdrowotnej	<p>W zakresie opieki zdrowotnej ukierunkowanej na wsparcie uczestników, regularnie współpracujemy z Poradnią Zdrowia Psychicznego. Kontrolujemy terminy wizyt oraz konsultacji lekarskich. Jest to jedna z form współpracy higienistki- opiekuna ŚDS w zakresie leczenia oraz nadzorowania stanu zdrowia naszych uczestników. Z poradnią tą współpracujemy również w zakresie „pozyskiwania” nowych uczestników do placówki. Celem naszej współpracy jest udzielenie osobom z zaburzeniami psychicznymi wsparcia środowiskowego oraz niezbędnej pomocy w zakresie codziennego funkcjonowania. Kolejną formą współpracy są konsultacje z Poradnią Diabetologiczną w zakresie problemów cukrzycowych - monitorowanie współczynników i wskaźników cukrzycowych uczestników ŚDS oraz współpraca z Ogólną Poradnią Zdrowia w celu kontrolowania ogólnego stanu zdrowia naszych uczestników.</p>
4.	powiatowe urzędy pracy	<p>Dotychczas prowadziliśmy regularną współpracę z PUP w Bielsku Podlaskim, szczególnie w zakresie pozyskiwania stażystów do pracy w ŚDS, z możliwością dofinansowania tych Staży ze środków PUP. W ten sposób wielokrotnie wspieraliśmy kadrę pracowników ŚDS. Niestety czas pandemii również odbił się na tej współpracy, mamy jednak nadzieję, że powrót do „normalności” pozwoli nam na kontynuowanie takiej formy współpracy.</p>
5.	organizacje pozarządowe	<p>W zakresie integracji społecznej osób niepełnosprawnych regularnie współpracujemy z organizacjami pozarządowymi, głównie stowarzyszeniami. Chętnie współuczestniczymy w realizowanych przez te organizacje projektach związanych ze wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym również osób z zaburzeniami psychicznymi. Dzięki tej współpracy nasi uczestnicy mają możliwość integracji oraz prezentacji swoich umiejętności podczas licznych imprez i innych spotkań o charakterze integracyjnym, w tym również prezentacji artystycznych osób niepełnosprawnych. Naszą współpracę poszerzamy o kolejne organizacje pozarządowe. Wciąż zacieśniamy współpracę z Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Pracowników i Sympatyków ŚDS, ze Stowarzyszeniem Kreatywny Bielsk oraz grupą wolontariatu młodzieży szkolnej „W jedną stronę”. Wzajemna współpraca pozwoliła nam na realizację wielu ciekawych projektów.</p>
6.	kościół i związki wyznaniowe	<p>W ramach współpracy ze związkami wyznaniowymi i kościołami realizujemy w placówce zajęcia o charakterze religijnym. Przedstawiciele duchowni kościoła prawosławnego oraz katolickiego w ramach wolontariatu prowadzą zajęcia w ŚDS, których podstawą jest ubogacenie sfery duchowej naszych uczestników. Takie zajęcia są bardzo istotnym elementem rozwoju sfery emocjonalnej oraz osobowości tych osób. Ponadto, wzajemna współpraca pozwala na zorganizowanie spotkań wigilijnych i opłatkowych oraz uczestnictwa w realizowanych przez</p>

		CARITAS Diecezji Drohiczyńskiej uroczystościach i imprezach integracyjnych w ramach współpracy z WTZ w Bielsku Podlaskim. Niestety podobnie jak w innych przypadkach pandemia w znacznym stopniu ograniczyła naszą współpracę
7.	ośrodki kultury i organizacje kulturalno-rozrywkowe	Niestety tutaj również ograniczenia pandemiczne w 2020r. bardzo mocno ograniczyły naszą współpracę w sferze kulturalno-rozrywkowej. Zarówno współpraca z BDK, ODK oraz MUZEUM, którą dotychczas regularnie kontynuowaliśmy i rozwijaliśmy, uległa ograniczeniu lub modyfikacji w formie kontaktu on-line. Uczestnicy ŚDS dotychczas regularnie brali udział w organizowanych przez ośrodki kultury konkursach, uroczystościach, imprezach i prezentacjach. Uczestniczyliśmy w konkursie wiedzy organizowanym w Muzeum Miejskim, w prezentacjach artystycznych z udziałem zespołu wokalnego ŚDS w jednym z ośrodków kultury. Braliśmy udział w konkursach prac plastycznych organizowanych przez BDK i ODK w Bielsku Podlaskim. Wielokrotnie, w ramach współpracy organizowaliśmy wystawę prac wykonanych przez uczestników naszej placówki, wspólne spotkania okolicznościowe z młodzieżą działającą przy ośrodkach kultury, wyjazdy i prezentacje zespołu wokalnego ŚDS do innych miejscowości i ośrodków kulturalno-oświatowych, współdziałaliśmy w realizowanych przez inne ośrodki projektach o charakterze artystycznym, prezentacja dorobku naszej placówki, promowanie jej działalności podczas wyjazdów do okolicznych Domów Kultury. Tymczasem w ubiegłym roku ograniczyliśmy się do prezentacji umiejętności naszych uczestników jedynie do prezentacji w formie on-line.
8.	placówki oświatowe, inne jednostki świadczące usługi dla osób niepełnosprawnych (w tym warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywizacji zawodowej, spółdzielniami socjalnymi, centrami integracji społecznej i klubami integracji społecznej)	Podobnie jak wcześniej, tutaj również pandemia spowodowała mocne ograniczenia, a właściwie wstrzymała dotychczas kontynuowaną wieloletnią współpracę i integrację z młodzieżą oraz gronem pedagogicznym szkół. Ograniczyliśmy więc w 2020r. realizację wspólnych projektów w ramach budowy sieci oparcia społecznego na rzecz osób niepełnosprawnych i z niecierpliwością czekamy na ich kontynuację w czasach po pandemii. Wówczas nadal będziemy promować pozytywne postawy wobec osób niepełnosprawnych w szczególności z zaburzeniami psychicznymi i dążyć do zmiany funkcjonującego stereotypu postrzegania tych osób w ich środowisku. Ograniczyliśmy również nasze spotkania integracyjne organizowane przez WTZ na rzecz osób niepełnosprawnych i wzajemną współpracę oraz wymianę doświadczeń. W czasie pandemii udało nam się jednak kontynuować współpracę i wymianę doświadczeń z Zespołem Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim., uczestnicząc w realizowanych przez szkołę projektach, tym razem jednak tylko w wersji on-line. W ten sposób zrealizowaliśmy 2 prezentacje artystyczne, przygotowane przez naszych uczestników. W czasie pandemii na bieżąco wymieniamy się doświadczeniami i problemami z pozostałymi ŚDS w naszym województwie. Współpracujemy też z Ogólnopolskim Stowarzyszeniem

		Pracowników i Sympatyków ŚDS – podejmujemy wspólnych działań na rzecz naszych placówek ich uczestników oraz pracowników, organizujemy szkolenia na rzecz poprawy warunków życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych.
9.	inne osoby lub podmioty działające na rzecz integracji społecznej uczestników	Prowadzimy współpracę z samorządami lokalnymi miasta, gminy oraz starostwa powiatowego w zakresie realizacji zadań w obszarze związanym ze wsparciem i integracją na rzecz osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Z kolei media lokalne nawet w czasie pandemii wykazują zainteresowanie naszą działalnością, sposobem realizacji zadań w tak trudnym czasie oraz formą utrzymywanych kontaktów z podopiecznymi. Media promują naszą działalność również w zakresie budowy sieci oparcia społecznego na rzecz osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Samorządy lokalne również współpracują wzajemnie w zakresie realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, którego częścią są realizowane przez ŚDS zadania.

Wspólne nasze działania z wymienionymi podmiotami, ukierunkowane są głównie na:

- kształtowania świadomości społecznej i integracji osób niepełnosprawnych,
- budowę sieci oparcia społecznego na rzecz tych osób,
- promowanie działalności placówki i prezentację dorobku jej uczestników,
- tworzenia i współdziałania grup samopomocy w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przełamywania funkcjonujących stereotypów i łamania wszelkich barier społecznych związanych z postrzeganiem tych osób w środowisku lokalnym,
- rozwój uczestników w kierunku usamodzielniania się w zakresie samoobsługi i zaradności życiowej jak również podtrzymywania umiejętności w zakresie funkcjonowania i życia społecznego, w zależności od indywidualnych potrzeb, możliwości i predyspozycji.

Rozliczenie wydatków placówki za rok 2020:

Rozdz. 85203 – Ośrodki wsparcia – zadania zlecone

Plan roczny wydatków na dzień 31.12.2020 r. wyniósł ogółem 637937,00 zł. Wykonanie zrealizowano na poziomie 627.421,50 zł, tj. 98,35 % planu. Dotacja w całości została wykorzystana na utrzymanie i prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim w okresie styczeń – grudzień 2020 r.

Pozyskane środki stanowiły dotacje w zakresie:

- 57.3067,50 zł – dotacja na bieżącą działalność ŚDS,
- 37.854,00 zł – podwyższona dotacja zgodnie z art.51c ust. 5 ustawy o pomocy społecznej (dotyczy osób z elementami autyzmu oraz z niepełnosprawnością sprzężoną na realizację, wydatkowana na realizację zadań z zakresu ustawy „Za życiem”).
- 16.500,00 zł – dodatkowa dotacja celowa z budżetu państwa, pozyskana na remont kolejnej łazienki w ŚDS na rzecz uczestników placówki.

Realizacja wydatków związanych z wykorzystaniem budżetu ŚDS w 2020 r. przedstawia się następująco:

- 455.002,34 zł – wynagrodzenia osobowe pracowników, dodatkowe wynagrodzenia roczne, wydatki bezosobowe, wynagrodzenia bezosobowe (umowy- zlecenia), wydatki bezosobowe –bhp,
- 69.742,19 zł – pochodne od wynagrodzeń (składki na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy),
- 13.092,04 zł – odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych,
- 412.86,86 zł – zakup materiałów i wyposażenia, w tym: materiałów biurowych, pomocy dydaktycznych, środków czystości, sprzętu rehabilitacyjnego na doposażenie, sprzętu nagłaśniającego, materiałów do remontu łazienki, zakup komputera, doposażenie kuchni,
- 1.591,04 zł - zakup produktów żywnościowych do terapii zajęciowej,
- 19.717,60 zł – zakup usług pozostałych: odprowadzenie ścieków, wywóz nieczystości, usługa gastronomiczna – catering na rzecz uczestników ŚDS, abonament RTV, przesyłki i znaczki pocztowe, przedłużenie rejestracji domeny, konserwacja systemu Info-System do JPK, przegląd gaśnic, usługi kominiarskie, usługi i naprawy, zabudowa kącika wyciszeń, rehabilitacyjna usługa logopedyczna, komputerowe - wdrażanie systemu, przedłużenie aktualizacji i licencji do programów, okresowa kontrola stanu budynku, usługa pełnienie funkcji Inspektora Danych Osobowych,
- 1486,27 zł – opłaty z tytułu telekomunikacji i telefonii stacjonarnej i internetu,
- 23469,16 zł - koszt zakupu energii,
- 1384,00 zł – opłata podatku od nieruchomości,
- 50,00 zł – badania lekarskie,
- 600,00zł – szkolenia.

Rozdz. 85203 – Ośrodki wsparcia – zadania samorządowe

W tym rozdziale plan wydatków po zmianach wynosił 146.104,00 zł z przeznaczeniem na wynagrodzenia i pochodne wszystkim pracownikom ŚDS włączając w to skutki podwyżek z lat poprzednich oraz za okres styczeń – grudzień 2020 r. Wydatkowano kwotę w wysokości 141.988,79 zł, tj. 97,18% planu, w tym:

- 116708,20 zł – na wynagrodzenia osobowe,
- 24200,52 zł – składki na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy,
- 1080,07 zł – składki na Fundusz Pracy.

Środki niewykorzystane zostały zwrócone na rachunek Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

Na dzień 31.12.2020 r. w jednostce nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Zobowiązania jednostki to:

- § 4040- 37414,38 zł – dodatkowe wynagrodzenie roczne za 2020 r.,
- § 4110- 6442,75 zł – składka na ubezpieczenie społeczne od dodatkowego wynagrodzenie rocznego,
- § 4120 – 203,09 zł – składka na Fundusz Pracy od dodatkowego wynagrodzenia rocznego,
- § 4260 – 1337,26 zł – faktura za c.o., energię elektryczną za grudzień 2020 r.,
- § 4300 – 29,86 zł – faktura za ścieki za grudzień 2020 r.

Ocena realizacji zadań

Organizacja i funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim, dotychczas wiązała się z realizacją programów działania placówki oraz realizacją planu pracy na dany rok. Tymczasem, nasze pierwotne założenia na 2020 r. co do realizacji tych programów „legły w gruzach” ze względu na stan pandemii wywołany COVID - 19. Zagrożenie pandemiczne chorobą SARS-COV-2 spowodowało, że praktycznie z dnia na dzień musieliśmy zupełnie zmienić organizację pracy w naszym domu. Odpowiedzialność za zdrowie, a nawet życie pracowników oraz uczestników, spowodowała wprowadzenie ostrych zasad reżimu sanitarnego w naszej codziennej pracy. W tym samym czasie, ze względu na decyzję Wojewody Podlaskiego działalność ŚDS była dwukrotnie zawieszana. Wznawiając pracę musieliśmy przestrzegać rekomendacji związanej z obostrzeniami sanitarnymi w środowiskowych domach samopomocy, które wydało Ministerstwo Rodziny Pracy i

Polityki Społecznej. Wiązało się to niewątpliwie z bezpieczeństwem pracy personelu w warunkach pandemii oraz bezpieczeństwem naszych podopiecznych, osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Ostro przestrzegaliśmy podstawowych warunków higieny oraz reżimu sanitarnego, aby zapewnić bezpieczeństwo pracy i pobytu w placówce. Pomimo trudnych i stresujących warunków pracy, cele i zadania, które zostały zaplanowane do realizacji w 2020 r. musieliśmy zrealizować w takiej, a nie innej sytuacji.

Po wprowadzeniu reżimu sanitarnego kontynuowaliśmy pracę terapeutyczną z uczestnikami, realizowaliśmy Programy Działania oraz, co prawda w wersji okrojonej, ale także Plan Pracy na 2020 r. Założenia Planu Pracy związane z integracją i prezentacjami, mocno ograniczyliśmy do wersji zdalnej, jedynie możliwej w pandemii. W ten sposób udało nam się wypracować i przygotować z uczestnikami 3 prezentacje artystyczne on-line. To przedsięwzięcie wymagało dużo pracy, cierpliwości i zaangażowania zarówno ze strony pracowników jak również ogromnej mobilizacji uczestników, aby temu zadaniu podołać. Udało się, a efekty wspólnej pracy przerosły nasze oczekiwania. W czasie zawieszenia działalności ŚDS, utrzymywaliśmy stały kontakt z uczestnikami, rodzinami i opiekunami. Na bieżąco monitorowaliśmy ich potrzeby, stan zdrowia czy sytuację finansową. W zakresie pracy terapeutycznej prowadziliśmy pracę zdalną, która polegała na kompletowaniu pakietów z materiałami terapeutycznymi do pracy w domu, te z kolei po realizacji dostarczane były ponownie do placówki. Na bieżąco ze wszystkimi utrzymywaliśmy również kontakt telefoniczny. Podczas zawieszenia działalności placówki, przygotowaliśmy również na rzecz uczestników wnioski wraz z dokumentacją do PCPR w celu pozyskania refundacji finansowej ze środków PFRON każdemu z nich, jako rekompensaty za czas postoju ŚDS.

Pomimo trudnej sytuacji pandemicznej udało nam się zrealizować zaplanowane w placówce przedsięwzięcia na 2020 r., które głównie dotyczyły przeprowadzenia prac remontowych związanych z gruntownym remontem kolejnej łazienki przeznaczonej na potrzeby uczestników oraz zaadaptowaniem pomieszczenia w celu przygotowania kąpielicy wyciszeń na rzecz osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu. Realizacja tych planów możliwa była dzięki dodatkowym środkom, które ŚDS pozyskał z budżetu państwa:

- środki pozyskane na realizację ustawy „Za życiem” na 2020 r. pozwoliły na przygotowanie kąpielicy wyciszeń (pomieszczenia wymaganego zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi standardów ŚDS) oraz doposażenie go w nowoczesny sprzęt rehabilitacyjno-terapeutyczny,
- dodatkowa dotacja celowa z budżetu państwa pozyskana na remont łazienki w 2020 r. pozwoliła na przeprowadzenie gruntownych prac remontowych oraz wyposażenie łazienki, przeznaczonej do dyspozycji naszym uczestnikom.

Ponadto, od 2020 r. usługi domu rozszerzyliśmy o kolejną grupę uczestników przechodząc z klasyfikacji Domu Typu AB na Dom Typu ABC, obejmując tym samym swoim wsparciem kolejną grupę C - osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Równocześnie nadmieniam, że od 2018 r. szczególnym wsparciem objęliśmy uczestników, którzy zgodnie z ustawą „Za życiem”, ze względu na niepełnosprawność sprzężoną ewentualnie spektrum autyzmu, kwalifikują się do pozyskania dodatkowej dotacji celowej. Grupa uczestników ŚDS, której to dotyczy stanowi 6 osób (5 osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz 1 osoba ze spektrum autyzmu). Potrzeby oraz oczekiwania tych osób ukierunkowane są głównie na usługi opiekuńcze, indywidualną opiekę, odpowiednie formy terapii, w tym: terapię ruchową, ewentualnie rehabilitację zdrowotną. Dopiero nowe przepisy, a w szczególności ustawa „Za życiem”, umożliwiły na dodatkowe formy wsparcia osobom z takimi dysfunkcjami, w tym również dała im możliwość korzystania z naszych ośrodków. Aby zapewnić tym osobom odpowiednie wsparcie, sięgamy po potencjał zewnętrzny i

podejmujemy współpracę z odpowiednimi ośrodkami i specjalistami (neurologopeda, rehabilitant i inne wg potrzeb). Na rzecz tych osób zatrudniliśmy również specjalistów na umowę-zlecenie: psychologa oraz instruktora terapii zajęciowej – do indywidualnej pracy terapeutycznej w zakresie zajęć interaktywnych. Istotnym jednak jest fakt, że na każdego uczestnika takiej grupy otrzymujemy dodatkową dotację z budżetu państwa w wysokości dodatkowych 30 % podstawowej dotacji na uczestnika.

Wysokość dotacji od 2019 roku do 2021 roku na jednego uczestnika ŚDS wynosi 1752,50 zł, w tym na osoby ze spectrum autyzmu oraz z niepełnosprawnością sprzężoną dodatkowo o 525,75 zł więcej. Dotacja przysługuje jednak nie na ilość uczestników skierowanych wg decyzji do ŚDS, a jedynie na ilość osób faktycznie uczęszczających w danym miesiącu do placówki. Pozyskanie dodatkowej dotacji celowej, równocześnie wiąże się z poszerzeniem grupy docelowej osób niepełnosprawnych kierowanych na pobyt do naszych placówek.

W 2020 r. na wsparcie osób ze spektrum autyzmu oraz osób z niepełnosprawnością sprzężoną pozyskaliśmy dodatkową dotację celową w łącznej wysokości 37854,00 zł, która wykorzystana została na:

- a) 2310,00 zł – usługę rehabilitacji leczniczej w specjalistycznym gabinecie rehabilitacyjno - terapeutycznym, zabiegi przystosowane do indywidualnych potrzeb oraz dysfunkcji uczestników,
- b) 2300,00 zł – wykonanie usługi remontowej związanej z adaptacją pomieszczenia na kącik wyciszeń na rzecz uczestników ŚDS, szczególnie osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz spektrum autyzmu,
- c) 3550,00 zł - koszty usługi związanej z wyposażeniem w rolety oraz zabudową ścienną drzwi przesuwanych w kąciku wyciszeń,
- d) 3345,00 zł – zakup materiałów i pomocy dydaktycznych na rzecz osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu,
- e) 13059,00 zł – zakupiono sprzęt rehabilitacyjno – terapeutyczny na wyposażenie sali doświadczania świata w postaci lampy BIOPTRON oraz oczyszczacza powietrza do dezynfekcji i oczyszczania pomieszczeń w ŚDS,
- f) 12440,00 zł - zakupiono usługę w postaci poradnictwa psychologicznego oraz interaktywnej pracy terapeutycznej, zatrudniono 2 osoby na umowę- zlecenie,
- g) 850,00 zł – wymiana drzwi w 2 salach terapeutycznych.

Wszystkie nasze działania merytoryczne, jak też finansowe są nadzorowane przez Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku, jako organ zlecający prowadzenie zadania oraz organ kontrolujący poziom realizacji zadań i funkcjonowania ŚDS.

Wnioski

Czas pandemii koronawirusa dobitnie uświadomił narastający problem społeczny związany z nasileniem się oraz skalą zaburzeń psychicznych. Coraz większa izolacja społeczna i ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, zaowocuje tym, że niebawem coraz więcej ludzi doświadczy problemu natury zdrowia psychicznego. Psychiatria będzie jedną z priorytetowych dziedzin opieki zdrowotnej w najbliższej przyszłości. Niestety w chwili obecnej, nie jesteśmy na to przygotowani ani też nie potrafimy temu zapobiec. Wciąż głównym problemem, z którym obecnie boryka się opieka

psychiatryczna w Polsce to zbyt niski poziom finansowania. Jeszcze przed kryzysem spowodowanym COVID-19 w Polsce leczono psychiatryczne ok. 1,6 mln osób, które znacząco odczuwały już wtedy niedostatek zaplecza specjalistycznego w tej dziedzinie leczenia. Od dawna, bowiem wiadomym jest, że kolejnym problemem psychiatrii jest kryzys związany z wciąż niewystarczającą ilością specjalistów tej dziedziny medycyny. Według ostatnich danych w Polsce mamy ok. 4,3 tys. psychiatrów wykonujących zawód. Jeszcze mniej, bo zaledwie 455 wykonujących zawód specjalistów w dziedzinie psychiatrii dziecięcej. Jak zatem będzie wyglądać krajobraz opieki psychiatrycznej po pandemii?

Wszystko to będzie wpływało w sposób niewyobrażalny na zwiększenie skali potrzeb opieki psychiatrycznej i innych form wsparcia grupy osób z problemem zdrowia psychicznego. Tak więc biorąc pod uwagę środowiskowe formy wsparcia i usługi opiekuńcze, należy pamiętać jaką rolę w tym zakresie stanowią Środowiskowe Domy Samopomocy. Podstawą ich działania jest zapewnienie oparcia społecznego na rzecz osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi oraz ich aktywizacja społeczna. Realizacja tych zadań pozwala na uniknięcie izolacji społecznej tej grupy osób niepełnosprawnych, zapewnia im bezpieczeństwo oraz daje szansę na właściwe funkcjonowanie w środowisku. Taka forma wsparcia środowiskowego powoduje też, że osoby te rzadziej trafiają na hospitalizację do szpitali psychiatrycznych, czy pod opiekę do domów pomocy. W związku z powyższym, pomimo wzrostu liczby środowiskowych domów samopomocy szczególnie w ostatnim czasie, a także wzrostu nakładów finansowych przeznaczonych na ich funkcjonowanie, wciąż będzie to skala potrzeb nieadekwatna do rzeczywistego poziomu wsparcia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.

Taka sytuacja wymagać będzie wielu systemowych rozwiązań i zmian, a dotyczy to również ustawy o pomocy społecznej, w której ustawodawca upatruje możliwość częściowego rozwiązania tego problemu poprzez wykorzystanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, jakimi są między innymi środowiskowe domy samopomocy. Placówki te już w tej chwili mają rozszerzoną ofertę usług dla grupy osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze spektrum autyzmu w nawiązaniu do ustawy „Za Życiem”. W tym zakresie rząd umożliwił pozyskanie dodatkowej dotacji celowej, na rzecz tworzenia takich docelowych grup osób w naszych placówkach. Trafiają więc do ŚDS osoby z coraz bardziej skomplikowanymi dysfunkcjami, które potrzebują profesjonalnej opieki, ale także coraz bardziej specjalistycznej terapii i rehabilitacji. W ten sposób jesteśmy obciążani coraz większą odpowiedzialnością za ich zdrowie, a nawet życie. Dzieje się tak, ponieważ dotychczas nie istnieje odpowiednia ilość (w stosunku do rzeczywistych potrzeb) specjalistycznych ośrodków opieki i rehabilitacji, które swoim wsparciem obejmowałyby najbardziej niesprawne, dysfunkcyjne i potrzebujące osoby.

Tym razem jednak, planowane zmiany w ustawie o pomocy społecznej w znacznym stopniu mają uprościć procedury związane z płatnością za pobyt w naszych ośrodkach i wg założeń prawdopodobnie mogą być one zupełnie zniesione. Takie zmiany w ustawie o pomocy społecznej, w większym stopniu zachęcą osoby z zaburzeniami psychicznymi, potrzebujące opieki i wsparcia do korzystania z ŚDS, a tym samym pozwolą na realizację wytycznych Ministerstwa Pracy Rodziny i Polityki Społecznej kierowanych do wojewodów, które dotyczą wskaźnika realizacji co najmniej jednego domu w każdym powiecie.

Plany na przyszłość

Kolejny rok w działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim będzie kontynuacją procesu remontu łazienek, które do 2022r. (takie mamy plany) wszystkie powinny być wyremontowane, w celu podniesienia standardu placówki. Aby zrealizować takie zamierzenia, musimy najpierw pozyskać dodatkową dotację celową z budżetu państwa, a później umiejętnie i

właściwie ją wydatkować. W tym celu złożyliśmy już wniosek do Wojewody Podlaskiego z prośbą o dofinansowanie naszej placówki w 2021 r. o dodatkową dotację celową na remont kolejnej łazienki uczestnikom. Łączny koszt remontu, prac adaptacyjnych, wyposażenia łazienki oszacowany został na 19500,00 zł.

Nadmienić jednak należy, że w placówce mamy łącznie 6 łazienek (2 personelu, 1 zaplecze kuchenne i 3 do dyspozycji uczestników), na dzień dzisiejszy 3 z nich (1 dla personelu i 2 dla uczestników) zostały już gruntownie wyremontowane i wyposażone w latach 2019-2020, według wszelkich norm odpowiadających dostosowaniu ich do potrzeb osób niepełnosprawnych. W chwili obecnej oczekujemy na decyzję Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, w kwestii dofinansowania remontu kolejnej łazienki. Wciąż musimy pamiętać, że ilość łazienek w środowiskowych domach samopomocy również podlega standaryzacji (1 toaleta przeznaczona jest na 10 uczestników).

Biorąc pod uwagę fakt, że wszelkie plany związane ze zmianą lokalu, dotyczące naszej działalności, na chwilę obecną zostały wstrzymane, realizujemy więc swoje przedsięwzięcia w oparciu o posiadane siły i środki oraz obecną bazę lokalową. W zakresie posiadanej bazy lokalowej, nadal mamy- niestety, niedosyt przestrzeni niezbędnej do realizacji kolejnych zadań i wciąż nowych wyzwań, przed którymi stawia się nasze jednostki. Jednak, pomimo braku możliwości zmiany warunków lokalowych (przynajmniej w najbliższej przyszłości), wciąż dostosowujemy posiadane pomieszczenia, pamiętając o obowiązujących standardach, które wynikają z realizacji przepisów dotyczących funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy.

Działania Środowiskowego Domu Samopomocy w 2021 r. będą kontynuowane jako:

- kształtowanie świadomości społecznej i integracja osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi,
- budowa sieci oparcia społecznego na rzecz tych osób,
- promowanie działalności placówki i prezentacja dorobku jej uczestników,
- tworzenie i współdziałanie grupy samopomocy w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przełamywanie funkcjonujących stereotypów i łamanie wszelkich barier społecznych związanych z postrzeganiem tych osób w środowisku lokalnym.

DYREKTOR

/-/ mgr inż. Lucyna Pakuła